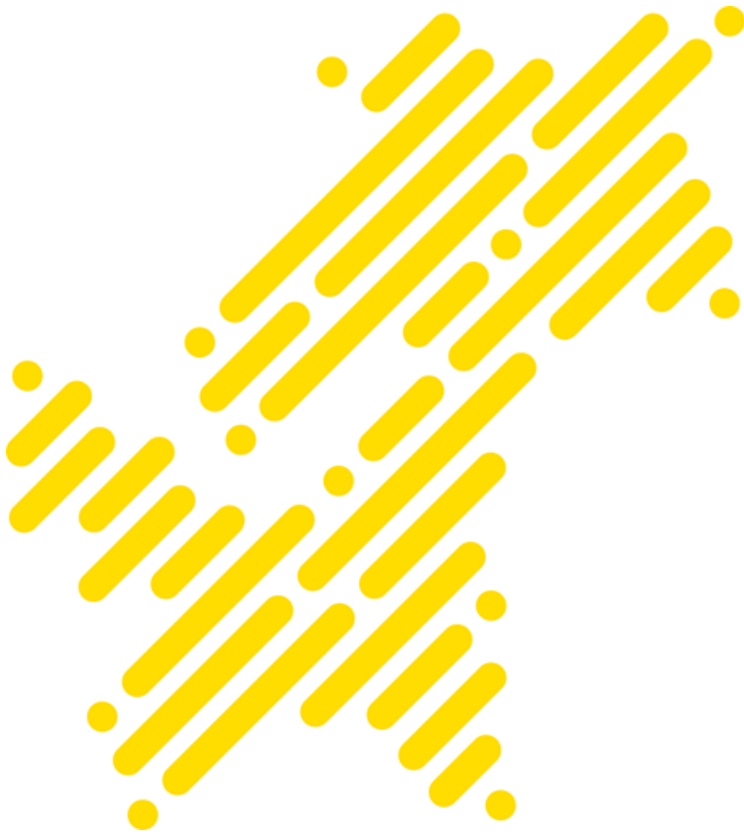

KONJUNKTURBILDE FOR TRØNDELAG 2019

INDIKATORNOTAT NÆRINGSUTVIKLING I TRØNDELAG

Dette notatet inneholder et sett med indikatorer som har til hensikt å beskrive utviklingen i Trøndersk næringsliv i året som har gått. Utviklingen i indikatorene vil bli målt årlig. Notatet er skrevet i forbindelse med Rapport for regionale utviklingsmidler 2019

Konjunktur indikatorer Trøndelag 2019

Mål: Økt sysselsetting

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Antall sysselsatte	235 220	2019	↑ 0,9 %	↑ 3,8 %	SSB Tabell: 07984
Antall sysselsatte i privat sektor	151 368	2019	↑ 1,2 %	↑ 3,5 %	SSB Tabell: 07979
Sysselsettingsgrad (15-74 år)	67,8 %	2019	↑ 0,4 pp.	↑ 1,7 pp.	SSB Tabell: 06445

Mål: Økt kompetansenivå

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Høyere utdanning blant befolkningen	33,6 %	2018	↑ 0,6 pp.	↑ 1,9 pp.	SSB Tabell: 09429
Høyere utdanning blant sysselsatte	40,2 %	2018	↑ 0,5 pp.	↑ 1,9 pp.	SSB Tabell: 11615

Mål: Økt eksport

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Vareeksport (mil kr)	26 461	2019	↓ -4,6 %	↑ 10,6 %	SSB Tabell: 10482

Mål: Økt antall nyetableringer

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Antall foretak	32 117	2018	↑ 1,2 %	↑ 5,0 %	SSB Tabell: 07196
Antall nyetableringer	5 263	2018	↑ 1,2 %	↑ 5,0 %	SSB Tabell: 06104
Nyetableringer som overlever 5 år	31,2 %	2012	↑ 3,1 pp.	↑ 4,3 pp.	SSB Tabell: 10219

Mål: Økt FoU

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 4 år	Kilde
FoU utgifter totalt (mill kr)	10 848	2017	↑ 6,0 %	↑ 22,7 %	NIFU
FoU utgifter i næringslivet (mill kr)	3 731	2017	↑ 7,0 %	↑ 25,9 %	NIFU

Mål: Økt verdiskaping

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Bruttoprodukt i bassisverdi (mill kr)	210 150	2018	↑ 1,5 %	↑ 7,0 %	SSB Tabell: 09391

Mål: Styrke Trøndelags posisjon nasjonalt

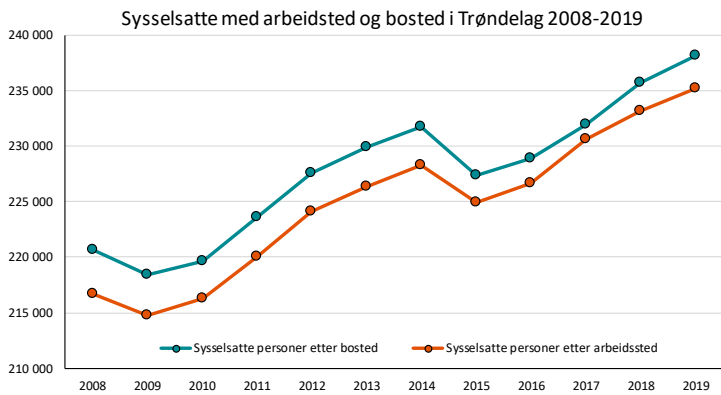
Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Andel av sysselsatte i Norge	8,7 %	2019	▬ 0 pp.	▬ 0 pp.	SSB Tabell: 07984
Andel av Fou utgifter i Norge	15,5 %	2017	↓ -0,6 pp.	↓ -1,9 pp.	NIFU
Andel av verdiskaping i fastlandsnorge	8,1 %	2018	↓ -0,1 pp.	↑ 0,3 pp.	SSB Tabell: 09391
Andel av vareeksport fra Norge	5,6 %	2018	↓ -0,5 pp.	↓ -0,6 pp.	SSB Tabell: 10482

Mål: Lønnsomhet

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Driftsinntekter (mill. kr)	357 633	2018	↑ 7,6 %	↑ 19,4 %	Brreg
Driftsmargin (%)	10,2 %	2018	↑ 0,4 pp.	↑ 1,5 pp.	Brreg
Antall konkurser og tvangsavviklinger	399	2018	▮ 14,0 %	▮ 32,1 %	SSB tabell: 10790
Egenkapitalandel	23,0 %	2018	↓ -0,1 pp.	↑ 0,2 pp.	Brreg

Mål: Økt sysselsetting

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Antall sysselsatte	235 220	2019	↑ 0,9 %	↑ 3,8 %	SSB Tabell: 07984
Antall sysselsatte i privat sektor	151 368	2019	↑ 1,2 %	↑ 3,5 %	SSB Tabell: 07979
Sysselsettingsgrad (15-74 år)	67,8 %	2019	↑ 0,4 pp.	↑ 1,7 pp.	SSB Tabell: 06445

Sysselsatte personer med arbeidsted Trøndelag fordelt på 17 næringsgrupper, per 4.kvartal 2010 og 2019

	2010	2019	Endring 2010-2019	Andel av total
Jordbruk, skogbruk og fiske	10 634	8 504	-2 130	-20,0%
Bergverksdrift og utvinning	1 808	2 021	213	11,8%
Industri	18 186	18 407	221	1,2%
Elektrisitet, vann og renovasjon	2 551	2 680	129	5,1%
Bygge- og anleggsvirksomhet	17 121	20 969	3 848	22,5%
Varehandel, reparasjon av motorvogner	28 471	27 386	-1 085	-3,8%
Transport og lagring	10 834	10 641	-193	-1,8%
Overnattings- og serveringsvirksomhet	7 135	8 910	1 775	24,9%
Informasjon og kommunikasjon	5 716	6 512	796	13,9%
Finansiering og forsikring	3 647	3 683	36	1,0%
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	13 684	15 572	1 888	13,8%
Forretningsmessig tjenesteyting	10 050	11 484	1 434	14,3%
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	11 782	13 406	1 624	13,8%
Undervisning	22 464	24 960	2 496	11,1%
Helse- og sosialtjenester	44 303	51 058	6 755	15,2%
Personlig tjenesteyting	6 977	7 921	944	13,5%
Uoppgitt	941	1 106	165	17,5%
Total	216 304	235 220	18 916	8,7%

67,8 %¹ av Trøndelags befolkning mellom 15 og 74 år var i arbeid per 4.kvartal 2019, noe som er høyere enn landsnittet 67,1 %. Totalt var det 235 220 sysselsatte² i Trøndelag³ per 4.kvartal 2019.

51,5 % av arbeidsplassene i Trøndelag er lokalisert i Trondheim, andelen er økende. Trondheim har siden 2010 stått for ca. 73,6 % av sysselsetningsveksten i fylket. I tillegg har det vært sterk vekst i mange av nabo-kommunene til Trondheim.

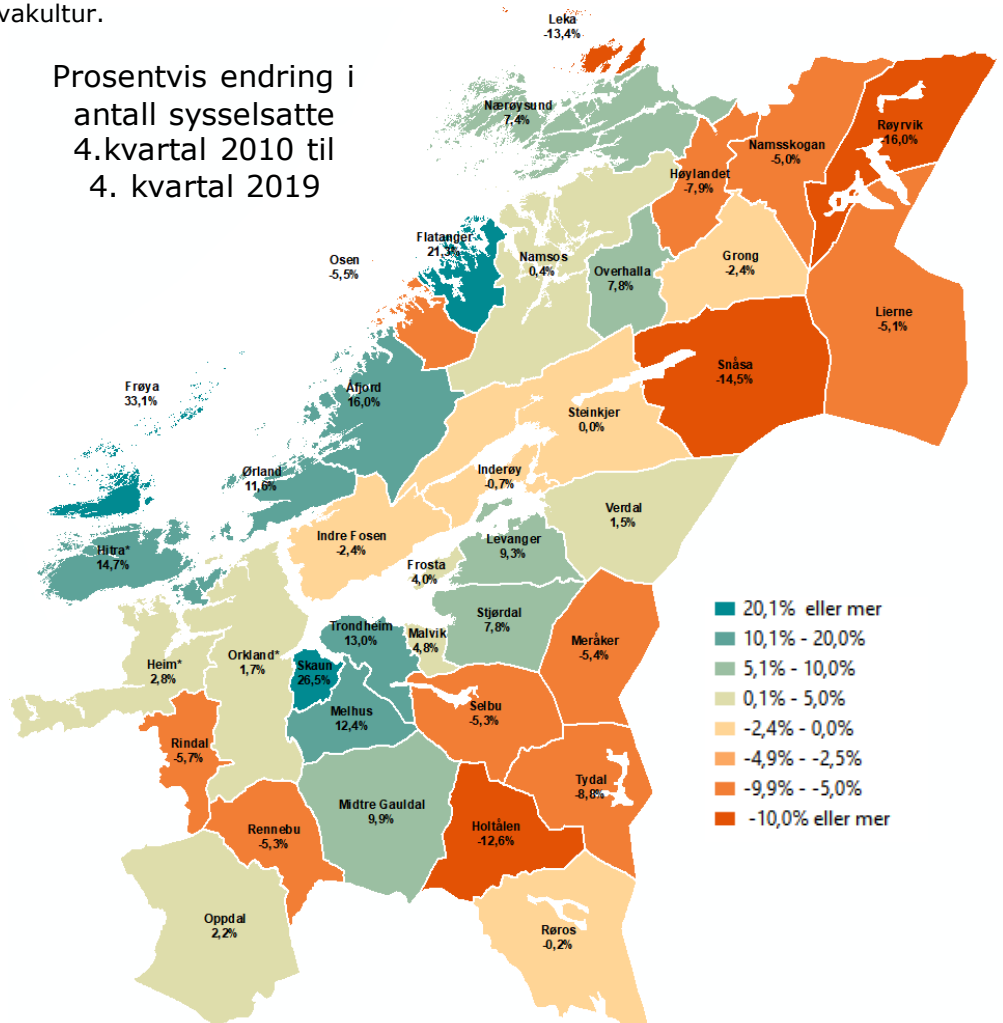
Store deler av kysten i Trøndelag har også hatt en god sysselsetningsutvikling de siste årene, drevet av havbruksnæringene. For mange av innlandskommunene har det derimot vært en sysselsetningsnedgang.

Sysselsettingen har gått ned i primærnæringene, varehandelen og innen transport og lagring. Blant primærnæringene har det spesielt vært jordbruket og skogbruket som har hatt sysselsetningsnedgang, mens det har vært vekst i fiske, fangst og akvakultur.

Det er helse og- og sosialtjenester, undervisning og bygge- og anleggsvirksomhet som har stått for de største bidragene til den økte sysselsettingen i Trøndelag.

Trøndelag har hatt sysselsetningsvekst i både privat og offentlig sektor. Det siste året var sysselsetningsveksten i privat sektor litt høyere enn i offentlig sektor. Ser man utviklingen over en lengere tidsperiode så har imidlertid sysselsetningsveksten i offentlig sektor vært sterkere enn i privat sektor. Mye av veksten i offentlig sektor har kommet som et resultat av demografiske endringer som gjør at det er et større behov for sysselsatte innen helse og undervisning.

Prosentvis endring i antall sysselsatte 4.kvartal 2010 til 4. kvartal 2019

Mål: Økt kompetansenivå

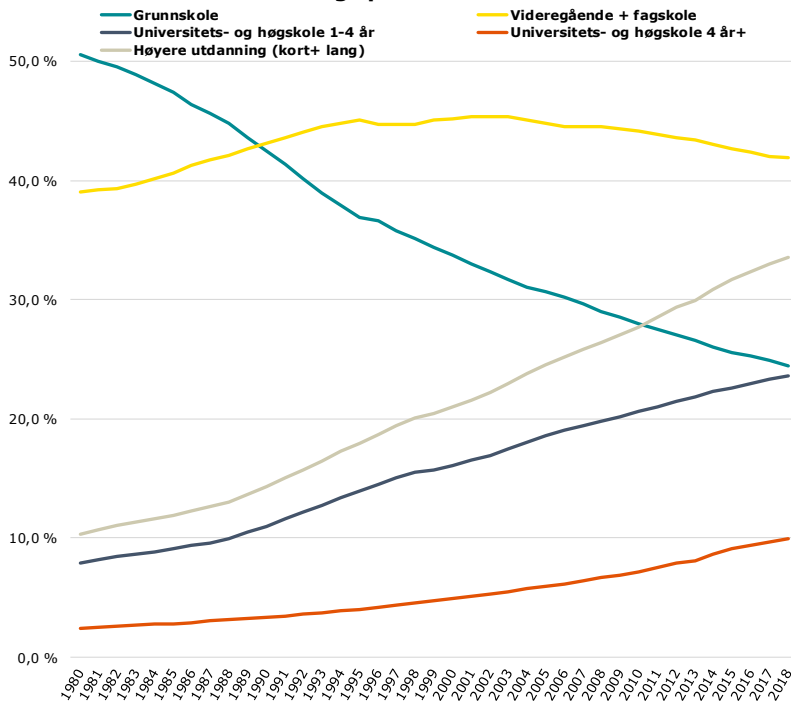
Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Høyere utdanning blant befolkningen	33,6 %	2018	↑0,6 pp.	↑1,9 pp.	SSB Tabell: 09429
Høyere utdanning blant sysselsatte	40,2 %	2018	↑0,5 pp.	↑1,9 pp.	SSB Tabell: 11615

Samlet sett har Trøndelag en høyt utdannet befolkning, med 33,6%⁴ av befolkningen over 16 år med universitets- eller høyskoleutdanning. Utviklingstrenden er at andelen med høyere utdanning i Trøndelag har økt år for år, andelen med videregående eller fagskole som høyeste utdanningsnivå har holdt seg ganske stabilt, mens andelen med kun grunnskole har gått betydelig ned.

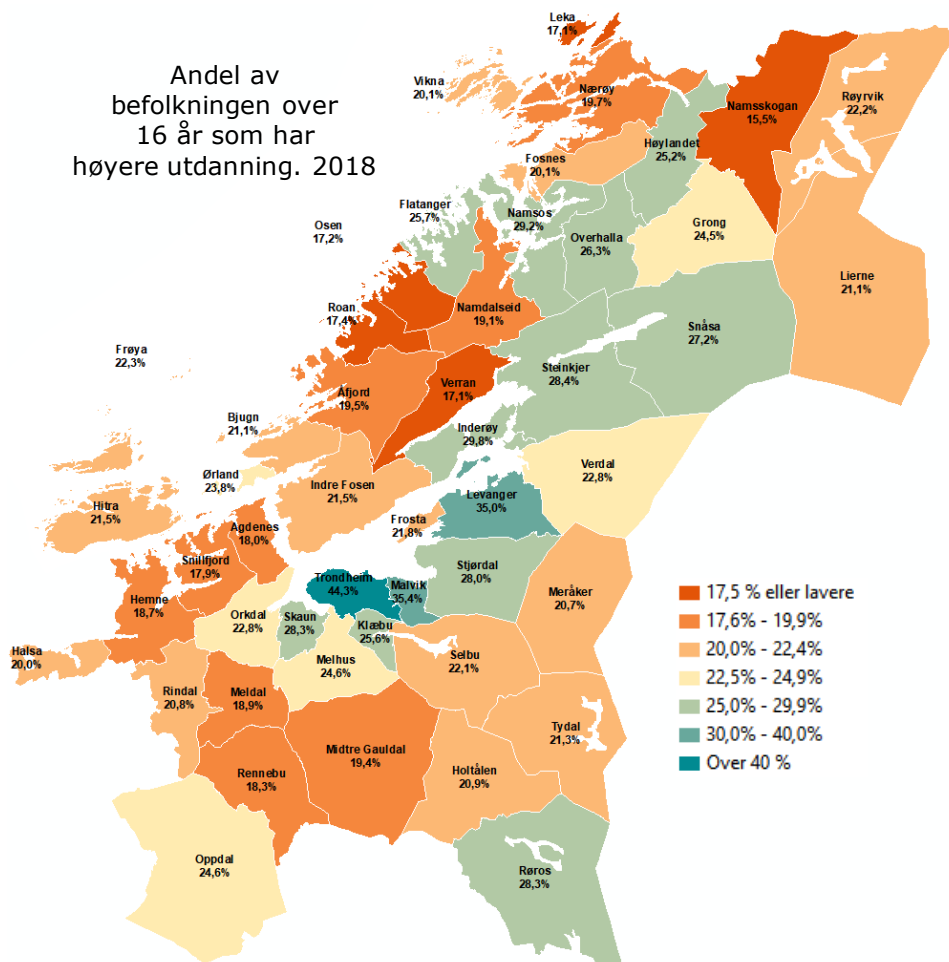
Mye av disse endringer skyldes kohorteffekter. Stadig flere unge tar høyere utdanning og det er den eldre delen av befolkningen som i stor grad kun har grunnskoleutdanning. Blant aldersgruppen 30-39 år i Trøndelag i 2017 har 49,0 % høyere utdanning, 33,3 % har videregående eller fagskole som høyeste utdanningsnivå og 17,7 % har kun grunnskole.

Det er spesielt Trondheim, (44,2 %), Malvik (35,5) og Levanger (35,0 %) som har en stor andel av befolkningen med høyere utdanning. Om man ser på Trøndelag uten Trondheim har 25,6% av befolkningen høyere utdanning, altså betydelig lavere andel enn landssnittet på 34,1 %. Landssnittet uten Oslo er på 31,5 %.

Endring i utdanningsnivået til befolkningen i Trøndelag i perioden 1980-2018

Andel av befolkningen over 16 år som har høyere utdanning. 2018

I store deler av fylket så er andelen med videregående utdanning størst. Dette skyldes i stor grad at næringsstrukturen og dermed behovet er forskjellig. I Trøndelag har 24,5 % av befolkningen kun grunnskolenivå. Dette er lavere enn i landet samlet med 25,8 %.

Blant den sysselsatte delen av befolkningen så hadde 40,2 % universitets- eller høyskoleutdanning. I perioden 2000 til 2018 har antall sysselsatte i Trøndelag med høyere utdanning økt med 40 595 eller 83,0 %.

Til sammenligning har antall sysselsatte med grunnskole som høyeste utdanning gått ned med 4 033 (-9,2 %) mens sysselsatte med videregående som høyeste utdanningsnivå har økt med kun 793 (0,9 %).

Mål: Økt eksport

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Vareeksport (mil kr)	26 461	2019	↓ -4,6 %	↑ 10,6 %	SSB Tabell: 10482

Vareeksporten⁵ fra Trøndelag⁶ var på 26 461 millioner kr⁷ i 2019, noe som målt i løpende priser er en nedgang på 1,3 milliarder kr eller -4,6 % fra 2018. Nedgangen er hovedsakelig relatert til fisk, hvor det var en veldig høy produksjon og eksport av oppdrettslaks fra Trøndelag i 2018.

De siste tre årene så har vareeksporten fra Trøndelag økt med 10,6 %. Det er eksport av fisk og da spesielt oppdrettslaks som har vært driveren for økning i vareeksporten i en lengre periode. Ca. 80 % av veksten i Trøndelags vareeksport i perioden 2010-2019 har kommet fra fisk.

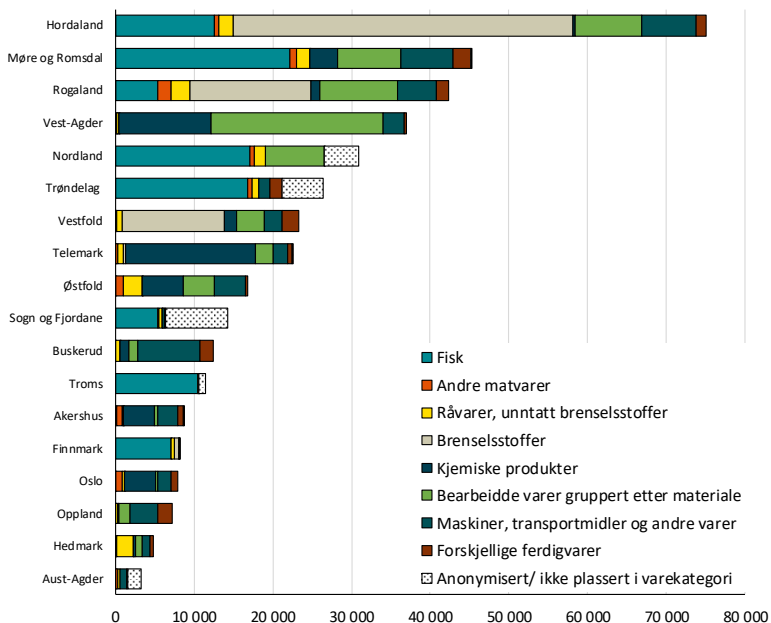
Fisk utgjorde i 2019 ca. 64 % av vareeksporten. Lokalisering av flere store lakseslakterier og foredlingsbedrifter i Trøndelag som tar inn fisk fra andre fylker gjør at eksporten er noe større enn fylkets egen produksjon skulle tilsi.

Målt i forhold til verdiskapingen (bruttoproduktet) så eksporter Trøndelag forholdsvis lite varer sammenlignet med en del andre fylker.

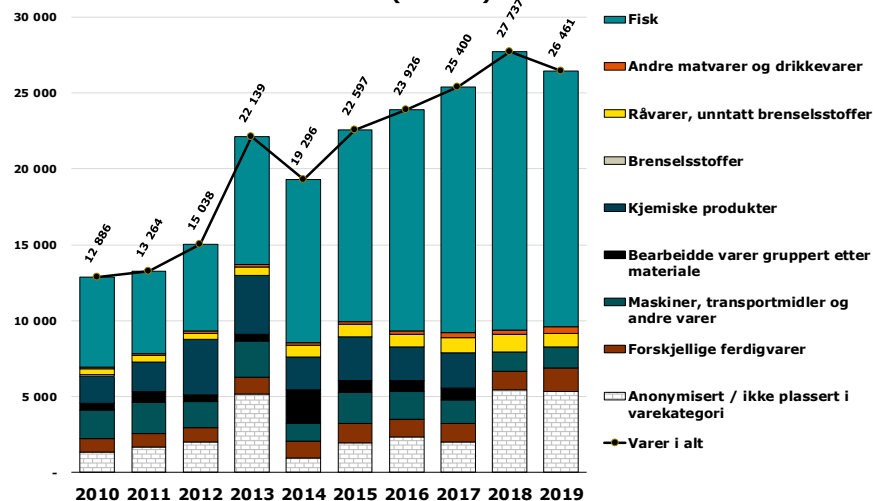
Vareeksporten fra Trøndelag var i 2018 på 13,8 % av fylkets verdiskaping⁷. Til sammenligning var vareeksporten fra Vest-Agder, Telemark og Møre og Romsdal på henholdsvis 43,3 %, 35,8 % og 35,5 % av bruttoproduktet.

En del tall er anonymisert fordi det er et lite antall bedrifter innenfor varegruppene som står for eksporten. Hele 20 % av eksporten er anonymisert i 2019.

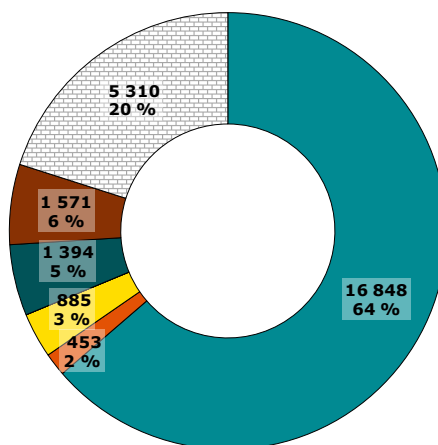
Vareeksport i 2019 fordelt på varekategori. (mill. kr)

Eksport av varer fra Trøndelag i perioden 2010-2019 (mill. kr)

Eksport av varer fra Trøndelag i 2019 (mill. kr) fordelt på varegrupper

Eksport av varer fra Trøndelag i perioden 2010-2019 (mill. kr)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endring 2010-2019
Fisk	5 961	5 471	5 728	8 459	10 736	12 657	14 608	16 210	18 354	16 848	10 887 182,6 %
Andre matvarer og drikkevarer	98	95	135	167	192	195	226	295	289	453	355 362,2 %
Råvarer, unntatt brenselstoffer	389	432	432	561	762	807	854	1 015	1 173	885	496 127,5 %
Brenselstoffer	114	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Kjemiske produkter	1 769	1 950	3 648	3 831	2 198	2 914	2 168	2 361	:	:	:
Bearbeidde varer gruppert etter materiale	436	718	445	447	2 174	731	767	745	:	:	:
Maskiner, transportmidler og andre varer	1 887	2 041	1 703	2 388	1 199	2 102	1 787	1 580	1 280	1 394	- 493 -26,1 %
Forskjellige ferdigvarer	891	894	936	1 128	1 088	1 252	1 204	1 182	1 220	1 571	680 76,3 %
Varer i alt	12 886	13 264	15 038	22 139	19 296	22 597	23 926	25 400	27 737	26 461	13 575 105,3 %
Fisk, andel av vareeksport	46 %	41 %	38 %	38 %	56 %	56 %	61 %	64 %	66 %	64 %	17 % N/a
<i>Anonymisert / ikke plassert i varekategori</i>	1 341	1 663	2 011	5 158	947	1 939	2 312	2 012	5 421	5 310	

Mål: Økt antall nyetableringer

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Antall foretak	32 117	2018	↑ 1,2 %	↑ 5,0 %	SSB Tabell: 07196
Antall nyetableringer	5 263	2018	↑ 1,2 %	↑ 5,0 %	SSB Tabell: 06104
Nyetableringer som overlever 5 år	31,2 %	2012	↑ 3,1 pp.	↑ 4,3 pp.	SSB Tabell: 10219

I 2018 var det 32 117 registrerte foretak⁹ i Trøndelag¹⁰. Antallet har steget med 1,2 % i løpet av 2018. De fleste foretakene i Trøndelag er forholdsvis små, 92 % har mindre enn 10 ansatte og de fleste av de igjen er enkeltpersonforetak. Det er også blant enkeltpersonforetakene man har hatt den største veksten. I perioden 2010-2018 har det blitt 4 306 flere registrerte enkeltpersonforetak i Trøndelag.

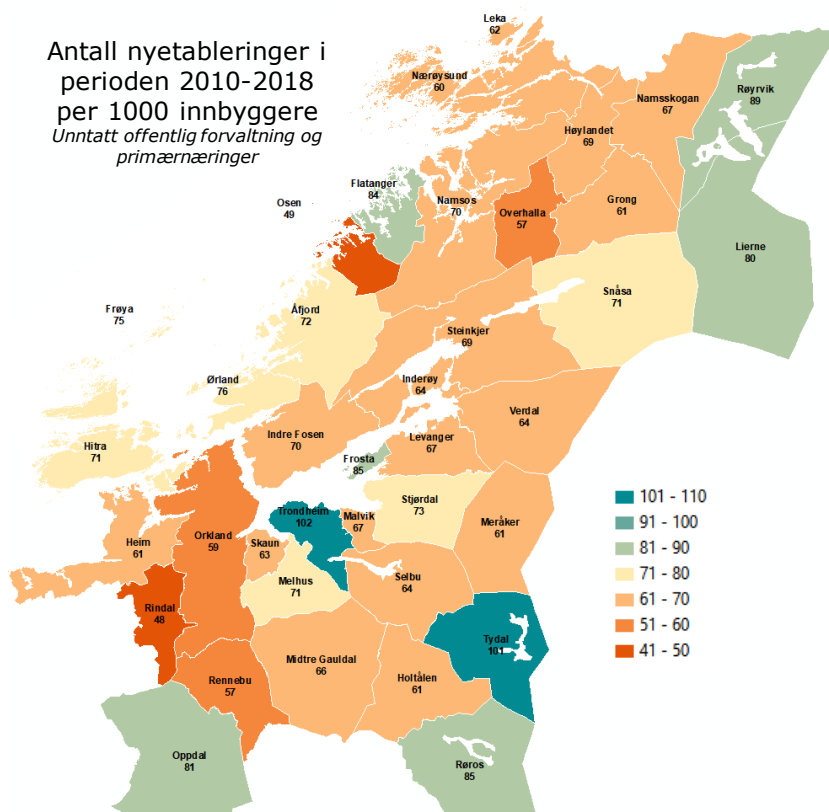
Det er en høy nyetableringsaktivitet¹¹ i næringslivet i Trøndelag. Det ble etablert 5 262 nye foretak i 2018, noe som tilsvarer 16,3 % av de eksisterende foretakene i fylket.

Når man ser på nettoendringen i antall foretak i perioden 2010 til 2018 var den på 4 973 foretak eller 18,3 %. Altså er nettoendringen lavere enn antallet nye foretak som ble etablert i 2018. Dette er en tydelig indikator på at i tillegg til høy etableringsaktivitet er det også en stor mengde virksomheter som avvikles hvert år.

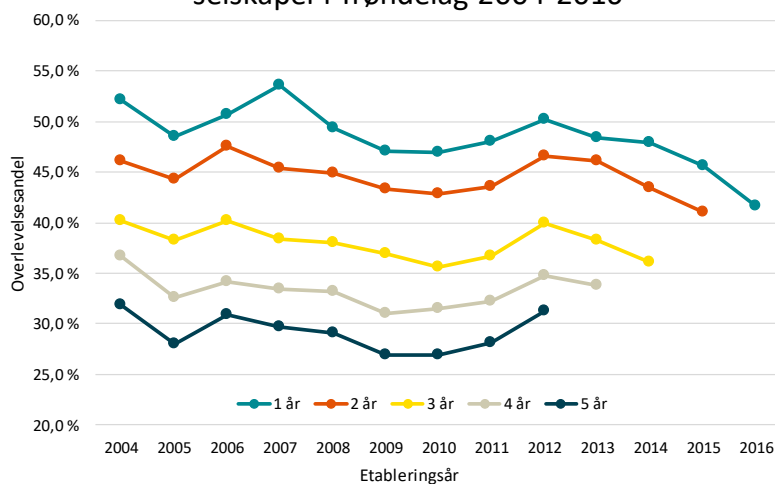
De fleste nyetablerte foretak har en kort levetid, kun ca. 30 % overlever i 5 år. Over halvparten av foretakene avvikes i løpet av første år etter etablering. Nyetablerte foretak i Trøndelag har en litt lavere overlevelsesgrad enn landsnittet. Men 5 års overlevelsesgraden blant nyetablerte foretak i Trøndelag har økt de siste 3 årene. Samtidig så har man en nedadgående trend i forhold til andelen nyetableringer som overlever mer enn ett år.

Det er spesielt innen varehandel og serveringsvirksomhet at man har både høy etableringsaktivitet og lav levetid blant bedriftene.

Antall nyetableringer i perioden 2010-2018 per 1000 innbyggere
Unntatt offentlig forvaltning og primærnæringer

Overlevelsesandel blant nyetablerte selskaper i Trøndelag 2004-2016

Foretak unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene i Trøndelag 2010-2018 etter antall ansatte											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 2010-2018	
Ingen ansatte	16 673	16 995	18 058	19 097	19 715	19 389	20 738	20 783	20 986	4 313	25,9 %
1-4 ansatte	6 269	6 414	6 218	6 376	6 589	6 872	5 943	6 142	6 304	35	0,6 %
5-9 ansatte	2 052	2 028	1 933	2 005	2 033	2 098	2 220	2 282	2 216	164	8,0 %
10-19 ansatte	1 224	1 220	1 189	1 231	1 268	1 271	1 433	1 422	1 477	253	20,7 %
20-49 ansatte	653	672	642	656	654	670	830	790	816	163	25,0 %
50-99 ansatte	153	170	166	163	156	168	183	178	187	34	22,2 %
100 - 249 ansatte	91	89	96	96	95	95	102	99	92	1	1,1 %
250 ansatte og over	29	28	30	37	37	34	35	35	39	10	34,5 %
Alle størrelsesgrupper	27 144	27 616	28 332	29 661	30 547	30 597	31 484	31 731	32 117	4 973	18,3 %

Mål: Økt FoU

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 4 år	Kilde
FoU utgifter totalt (mill kr)	10 848	2017	↑ 6,0 %	↑ 22,7 %	NIFU
FoU utgifter i næringslivet (mill kr)	3 731	2017	↑ 7,0 %	↑ 25,9 %	NIFU

Trøndelag har sterke forskningsmiljøer knyttet til universitetene, forskningsinstitutter slik som Sintef, og i næringslivet, med blant forskningsavdelingen til Equinor. 7 325 årsverk i Trøndelag var knyttet opp til FoU-virksomhet i 2017

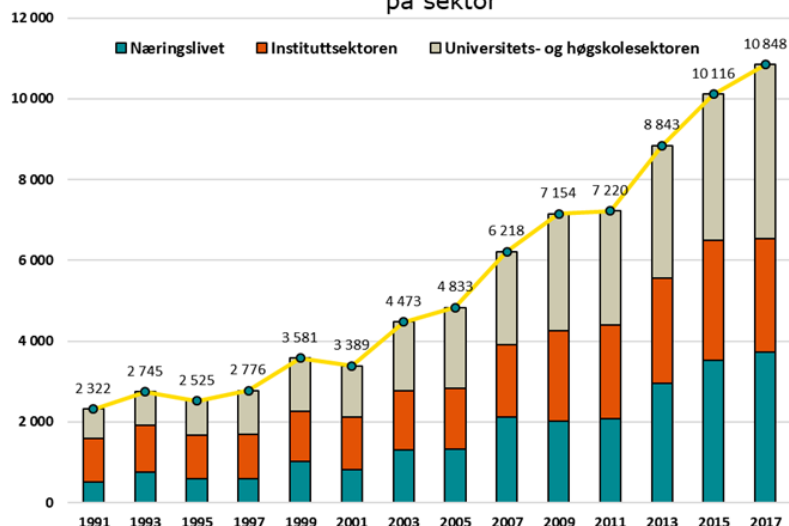
De totale FoU-utgiftene i Trøndelag var i 2017 på 10,8 milliarder kr¹², noe som er 15,7 % av de totale FoU-utgiftene i Norge. og en økning på 6,0 % fra foregående år. Næringslivet i Trøndelag brukte i 2017 3,7 milliarder kr på FoU, noe som er en økning på 7,0 % fra foregående år. Trøndelag står for 11,7 % av FoU-utgiftene til næringslivet i Norge. Det er imidlertid spesielt når det gjelder «universitets- og høyskolesektoren» og «instituttsektoren» at Trøndelag utpreger seg på FoU i forhold til resten av landet.

Universitets- og høyskolesektoren i Trøndelag brukte i 2017 4,3 milliarder på FoU, 18,5 % av alle FoU-utgifter til universitets- og høyskolesektoren i Norge. Instituttsektoren, som i Trøndelag hovedsakelig er SINTEF, brukte 2,8 milliarder kr på FoU i 2018. Det er 20,4 % av de totale FoU-utgiftene til instituttsektoren i Norge.

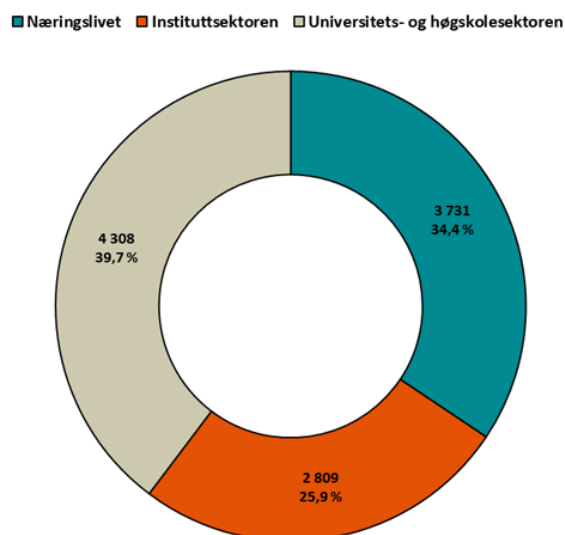
Det er kun Oslo som totalt sett bruker mer penger på forsknings- og utviklingsarbeid enn i Trøndelag. Hvis man ser FoU-utgiftene i forhold til størrelsen på økonomien, altså som andel av verdiskapingen, er Trøndelag på topp i andet. De totale FoU-utgiftene i Trøndelag utgjorde 5,4 % av fylkets bruttoprodukt i 2017. Dette er nesten dobbelt så høyt som landssnittet på 2,8 %.

Forskningsmiljøene i Trøndelag er i stor grad lokalisert i og rundt Trondheim, over 90 % av de trønderske FoU-utgiftene kommer fra Trondheimsområdet.

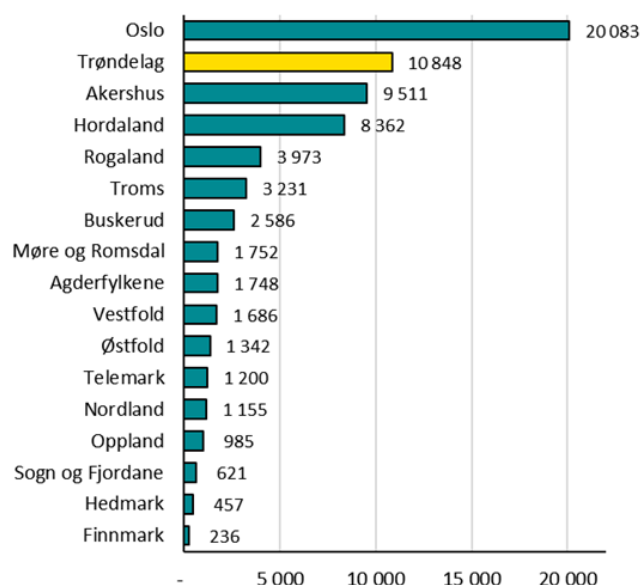
FoU utgifter (mill. kr.) i Trøndelag 1991-2017 fordelt på sektor

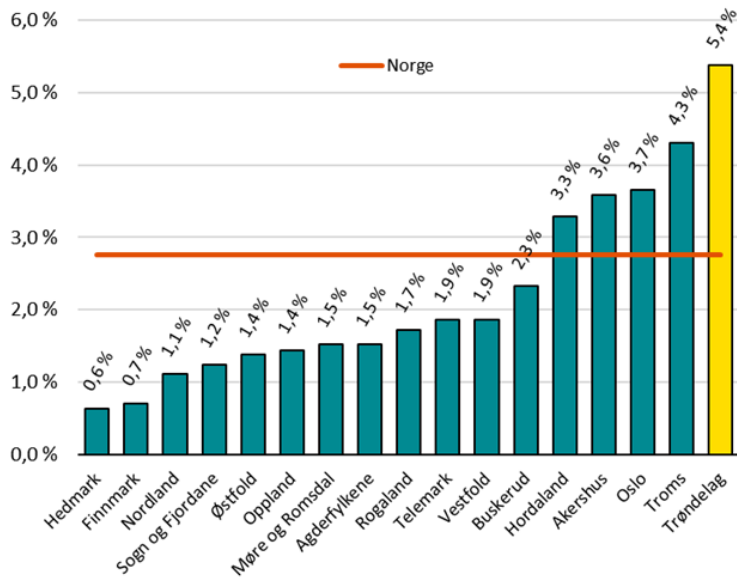
FoU utgifter (mill. kr.) i Trøndelag i 2017

Totale FoU-utgifter (mill. kr) per fylke i 2017

Totale FoU-utgifter i 2017 som andel av bruttoprodukt

Mål: Økt verdiskaping

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Bruttoprodukt i basisverdi (mill kr)	210 150	2018	↑ 1,5 %	↑ 7,0 %	SSB Tabell: 09391

Den totale verdiskapingen¹³ i Trøndelag i 2018 var på 210,2 milliarder kr. Noe som var en økning på 1,5 % fra foregående år og en økning på 7,0 % fra tre år tidligere¹⁴. Målt i nominelle verdier så var veksten fra 2017 til 2018 på 3,4 %.

Verdiskapingen i Trøndelag har de siste 10 årene økt raskere enn snittet for de andre regionene i Norge.

Trøndelags bruttoprodukt har økt med 26,2% i perioden 2008-2018, mot 20,0 % for Fastlands-Norge. Blant regionene i Norge så er det kun Oslo (28,2 %) som har hatt en sterkere vekst i bruttoproduktet målt i volum.

Trøndelag har hatt økonomisk vekst i 9 av 10 år i perioden 2008-2017, unntaket var i 2009 da fylket fremdeles kjente på effektene av finanskrisen. De høyeste årlige volumendringene i bruttoprodukt i Trøndelag finner vi i 2012 og 2015, med vekst på henholdsvis 4,9 % og 4,0 %. Snittet for perioden er en årlig volumendring på 2,4 % per år i Trøndelag. I 2018 hadde økonomien i Trøndelag en volumendring på 1,5 %.

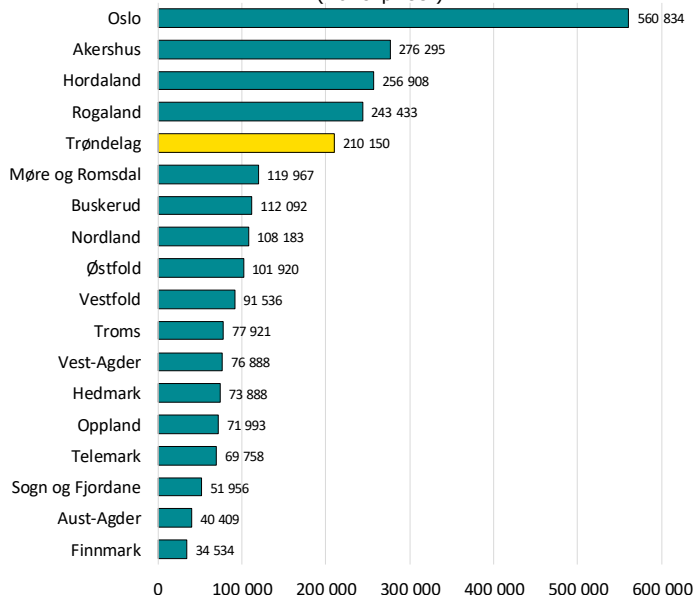
75,3 % av verdiskapingen i Trøndelag i 2018 kom fra de tjenesteytende næringene. Industri, utvinning, vann og elektrisitetsforsyning sto for 12,5 % av verdiskapingen, byggenæringen sto for 8,2%, mens primærnæringene sto for 3,7 % av verdiskapingen i Trøndelag.

Verdiskaping i Trøndelag 2017-2018. Bruttoprodukt i basisverdi. Løpende priser (mill. kr)

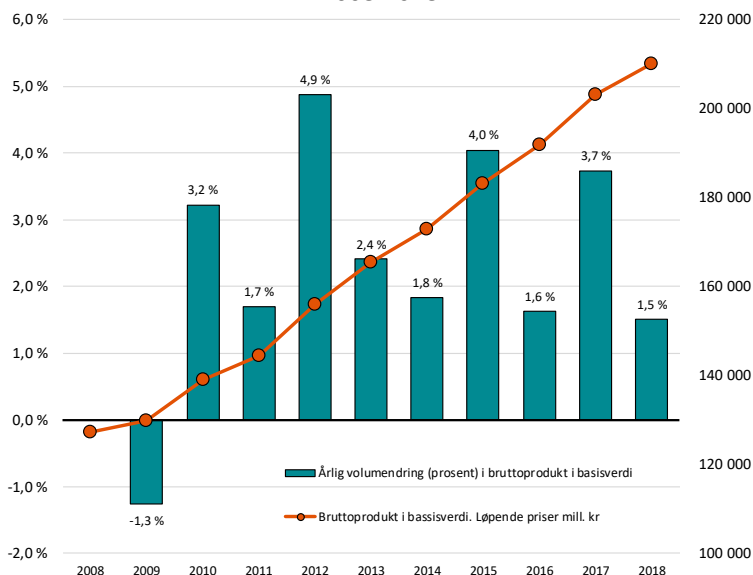
	2017	2018	Endring 2017-2018	
Totalt for næringer	203 195	210 150	6 955	3,4 %
Jordbruk og skogbruk	3 111	2 745	-366	-11,8 %
Fiske, fangst og akvakultur	4 785	5 007	222	4,6 %
Bergverksdrift	:	:	:	:
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	2 143	2 366	223	10,4 %
→ Utvinning av råolje og naturgass	1 554	1 974	420	27,0 %
→ Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	589	392	-197	-33,4 %
Industri	17 120	16 566	-554	-3,2 %
→ Nærings-, drikkevarer- og tobakksindustri	5 916	5 567	-349	-5,9 %
→ Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	:	:	:	:
→ Trelast-, trevare- og papirvareindustri	1 681	1 740	59	3,5 %
→ Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	200	215	15	7,5 %
→ Oljeraffinerer, kjemisk og farmasøytisk industri	810	833	23	2,8 %
→ Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	1 427	1 285	-142	-10,0 %
→ Produksjon av metaller	:	:	:	:
→ Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	4 266	4 084	-182	-4,3 %
→ Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	1 229	1 329	100	8,1 %
→ Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	494	437	-57	-11,5 %
→ Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	835	772	-63	-7,5 %
Elektrisitet-, gass- og varmtvannsforsyning	5 026	5 773	747	14,9 %
Vannforsyning, avløp og renovasjon	1 475	1 605	130	8,8 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	16 302	17 322	1 020	6,3 %
Varehandel og reparasjon av motorvogner	16 237	16 834	597	3,7 %
Utenriks sjøfart	:	:	:	:
Transport utenom utenriks sjøfart	6 300	5 968	-332	-5,3 %
Post og distribusjonsvirksomhet	764	714	-50	-6,5 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 072	4 156	84	2,1 %
Informasjon og kommunikasjon	7 182	7 349	167	2,3 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	11 738	11 404	-334	-2,8 %
Omsetning og drift av fast eiendom	6 668	6 874	206	3,1 %
Boligtjenester, egen bolig	11 977	12 632	655	5,5 %
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	13 661	14 463	802	5,9 %
Forretningsmessig tjenesteyting	6 177	6 688	511	8,3 %
Offentlig administrasjon og forsvar	14 524	15 288	764	5,3 %
Undervisning	19 401	20 099	698	3,6 %
Helse- og omsorgstjenester	29 873	31 534	1 661	5,6 %
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	4 192	4 307	115	2,7 %
→ Offentlig forvaltning	58 650	61 495	2 845	4,9 %
→ Statsforvaltning	29 179	30 544	1 365	4,7 %
→ Kommuneforvaltning	29 471	30 951	1 480	5,0 %

Verdiskaping i fylkene

Bruttoprodukt målt i basisverdi i 2018 per fylke
Mill kr. (2018-priser)

Utvikling i Trøndelags bruttoprodukt i perioden 2008-2018

Mål: Styrke Trøndelags posisjon nasjonalt

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Andel av sysselsatte i Norge	8,7 %	2019	0 pp.	0 pp.	SSB Tabell: 07984
Andel av Fou utgifter i Norge	15,5 %	2017	↓-0,6 pp.	↓-1,9 pp.	NIFU
Andel av verdiskaping i fastlandsnorge	8,1 %	2018	↓-0,1 pp.	↑0,3 pp.	SSB Tabell: 09391
Andel av vareeksport fra Norge	5,6 %	2018	↓-0,5 pp.	↓-0,6 pp.	SSB Tabell: 10482

Trøndelag har 8,7 % av Norges befolkning. Samtidig står fylket for 15,5 % av FoU-utgiftene og 8,7 % av alle arbeidsplassene i Norge. Trøndelag har dermed omtrent like mange arbeidsplasser som det folketallet skulle tilsi, samtidig som fylket står for en betydelig del av FoU-virksomheten i Norge.

Trøndelag har hatt en sysselsetningsutvikling som har vært på nivå med nasjonale utviklingen det siste året og de siste 3 årene, men har hatt en raskere vekst enn landssnittet etter oljekrisen i 2014.

Når det gjelder FoU-aktivitet så har Trøndelag hatt vekst, men den har vært noe svakere enn landssnittet. Trøndelags andel av landets FoU utgifter har dermed gått noe ned, men ligger fremdeles på et veldig høyt nivå.

Den trønderske økonomien har i perioden 2009 til 2018 vokst raskere enn landssnittet og Trøndelag har dermed økt sin andel av den nasjonale verdiskapingen. I 2018 var imidlertid den økonomiske veksten i Trøndelag under landssnittet på 2,3 %. Forklaringen ligger i at Trøndelag i mindre grad enn andre deler av landet har hatt gjenhenting etter nedgangen i olje og gass sektoren.

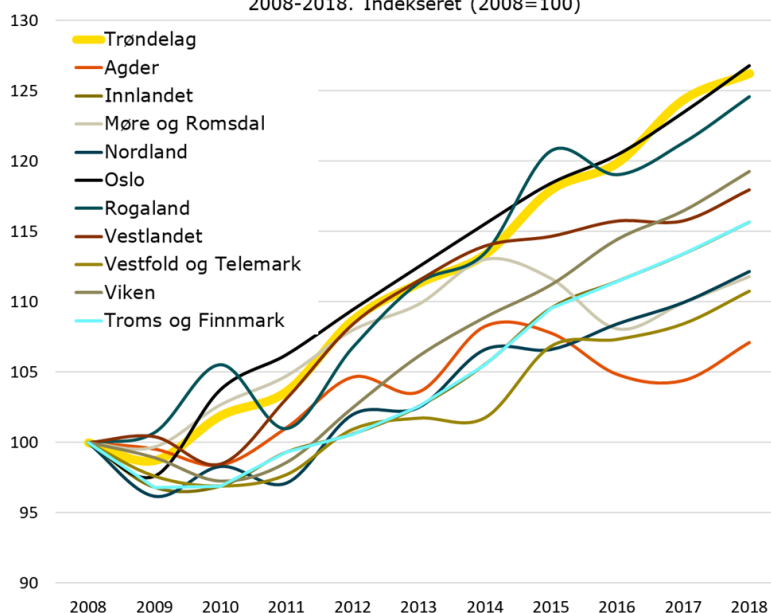
Fylket står imidlertid for kun 8,1 % av verdiskapingen i Fastlands-Norge. Det at fylket her ligger lavere enn det folketallet skulle tilsi forklares i stor grad av næringsstruktur og hovedkontoreffekter som trekker mye av verdiskapingen i Norge inn mot Oslo.

5,6 % av vareeksporten fra Fastlands-Norge kommer fra Trøndelag. Trøndelag har en relativt lav andel eksportrettet industri sammenlignet med en del andre fylker. En sterk vekst i eksporten av fisk har gjort at Trøndelag i treårsperspektiv har økt sin andel av vareeksporten.

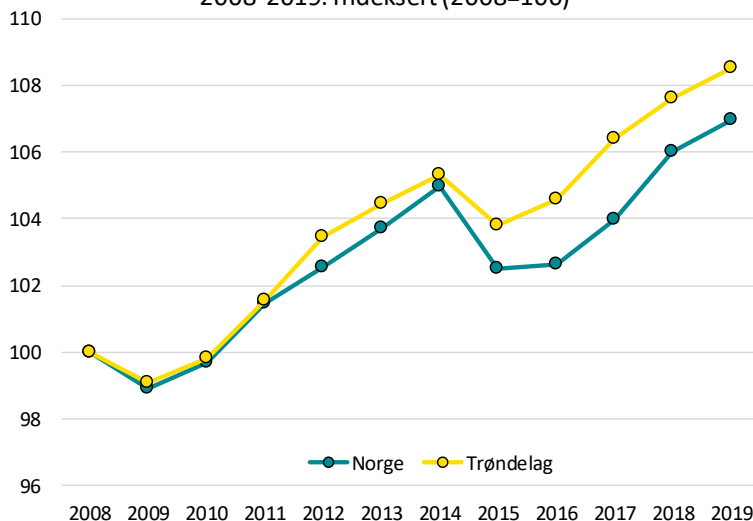
Siden den regionalt fordelte eksportstatistikken kun dekker vareproduserende næringer så gir den ikke et fullstendig bilde av trøndersk eksportvirksomhet. Næringsstrukturen i fylket tilsier at Trøndelag, sammen med Oslo og Akershus har en høyere andel eksport fra tekniske-, faglige- og forretningsmessige tjenesteytende næringer enn landssnittet⁵.

Økonomisk vekst i regionene i Norge

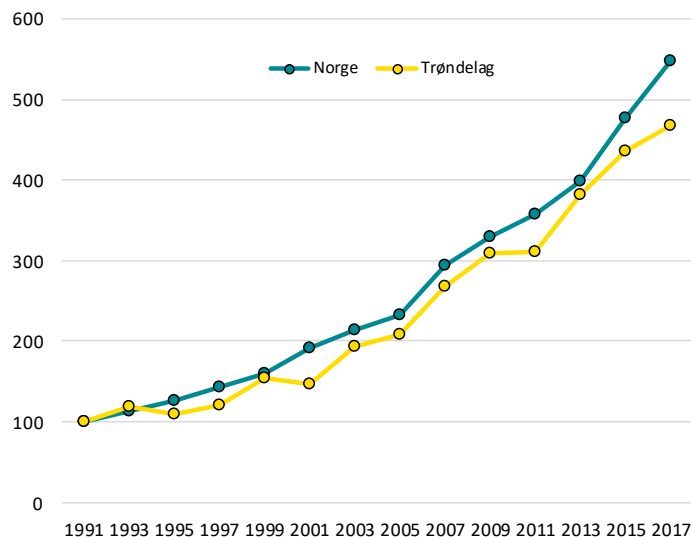
Volumendring i bruttoprodukt målt i basisverdi.
2008-2018. Indekseret (2008=100)

Utvikling i sysselsetting i Norge og Trøndelag.
2008-2019. Indeksert (2008=100)

FoU utgifter i Trøndelag og Norge
1991-2017. Indeksert (1991=100)

Mål: Lønnsomhet

Indikator	Verdi	År	Endring 1 år	Endring 3 år	Kilde
Driftsinntekter (mill. kr)	357 633	2018	↑ 7,6 %	↑ 19,4 %	Brreg
Driftsmargin (%)	10,2 %	2018	↑ 0,4 pp.	↑ 1,5 pp.	Brreg
Antall konkurser og tvangsavviklinger	399	2018	▶ 14,0 %	▶ 32,1 %	SSB tabell: 10790
Egenkapitalandel	23,0 %	2018	↓ -0,1 pp.	↑ 0,2 pp.	Brreg

Trønderske bedrifter hadde driftsinntekter på 357,6 milliarder kr i 2018. Noe som var en økning på 7,6 % fra foregående år og på 19,4 % i et treårsperspektiv¹⁶.

52 % av driftsinntektene til trønderske bedrifter i 2018 kom fra bedrifter registrert i Trondheim.

Bedriftene i Orkdalsregionen og Fosen har hatt vekst i driftsinntekter som er betydelig over snittet for fylket det siste året. Med en vekst på henholdsvis 20,3 % og 11,7 %.

Trønderske bedrifter hadde i snitt en driftsmargin på 10,2 % i 2018 en økning på 0,4 prosentpoeng fra foregående år, og opp 1,5 prosentpoeng i et treårsperspektiv. Driftsmarginen har i perioden 2011-2018 i snitt vært på 9,4 %.

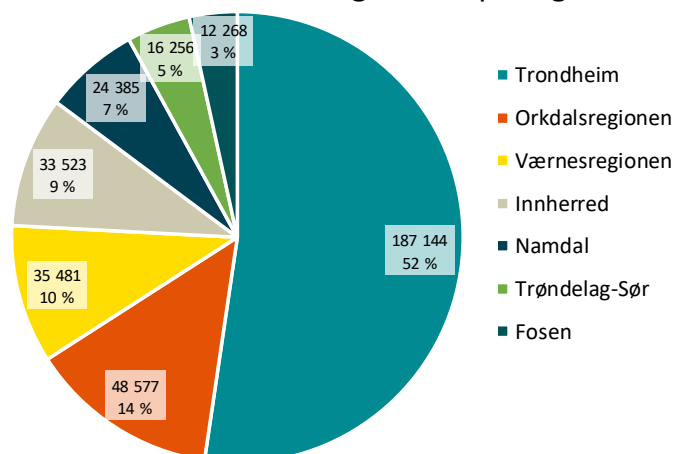
Det er bedriftene i Orkdalsregionen, Namdal og Trondheim som har de høyeste driftsmarginene i Trøndelag.

Det samlede årsresultatet etter skatt til bedriftene i Trøndelag økte med nesten 18 % fra 2017 til 2018. Noe som resulterte i at avkastningen på egenkapital (RoE) økte fra 13,5 % til 14,7 %

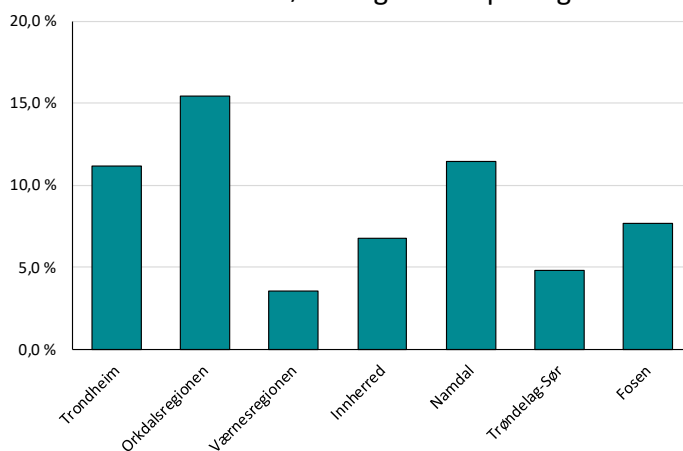
Bedriftene i Orkdalsregionen hadde i 2018 betydelig høyere avkastning på egenkapital enn det man finner i resten av Trøndelag, ca 38 %. Her er det spesielt oppdrettsnæringen lokalisert på Hitra og Frøya som trekker opp RoE. Også i Namdal har bedriftene en høy avkastning på egenkapital med RoE på 18 %, i likhet med Orkdalsregionen så er det også her oppdrettselskapene som trekker opp snittet.

Trønderske bedrifter hadde i snitt en egenkapitalandel på 23,0 % i 2018. Banker og andre finansielle foretak er inkludert i disse tallene og trekker snittet betydelig ned. Dette slår spesielt ut på tallene for Trondheim.

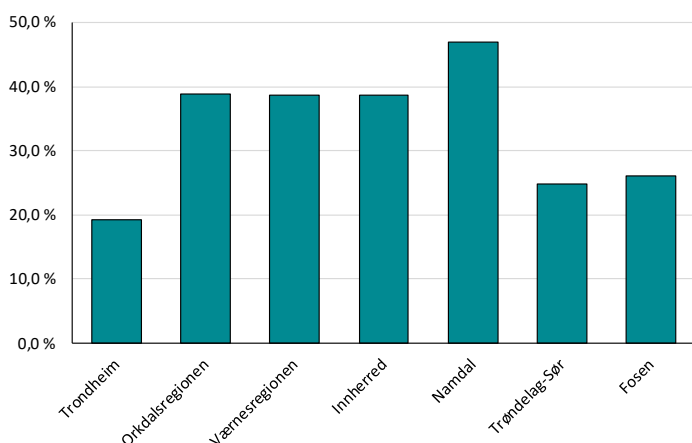
Driftsinntekt (mill. kr) 2018, bedrifter i Trøndelag fordelt på region.

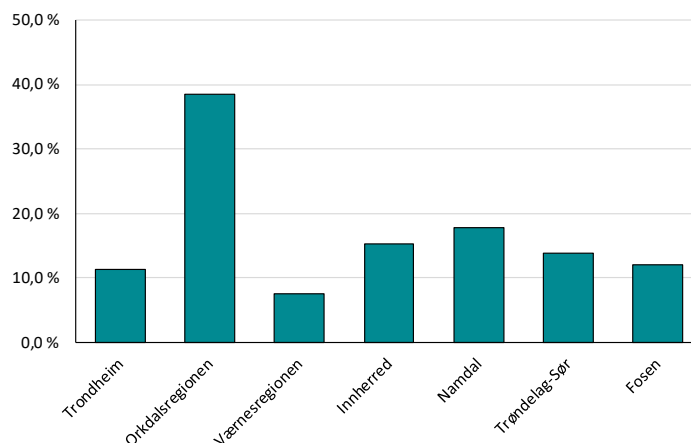
Driftsmargin (%) 2018, bedrifter i Trøndelag fordelt på region

Egenkapitalandel (%) 2018, bedrifter i Trøndelag fordelt på region

Egenkapitalavkastning (%) 2018, bedrifter i Trøndelag fordelt på region

Fotnoter:

1: Sysselsetningsgraden er regnet på Trøndelag per 4.kvartal 2019, det vil si ikke inkludert tidligere Halså kommune.

2: Sysselsetting måles per 4.kvartal hvert år. Sysselsatte slik det blir referat til her er målt etter arbeidssted, mens sysselsettingsgrad er målt etter bosted. Metodeendring gjør at sysselsettingstallene før og etter 2015 ikke er sammenlignbare. På sysselsetningsgrad vises endringer i prosentpoeng.

3: Statistikken på sysselsatte er for Trøndelag med 2020 grenser, det vil si inkludert tidligere Halså kommune.

4: Statistikken for befolkningens utdanningsnivå er for Trøndelag per 2019, det vil si ikke inkludert tidligere Halså kommune.

5: Eksporttallene på fylkesnivå fra SSB dekker kun vareeksporten, vi har dermed ikke tall på størrelsen av eksporten fra tjenesteytende næringer. Det er imidlertid grunn til å anta at Trøndelag sammen med Oslo har en større andel tjenesteeksport enn snittet for landet. Spesielt fra teknologibedriftene og forskningsmiljøene i Trondheim er det grunn til å anta at det eksporteres en betydelig mengde tjenester

6: Statistikken for eksport er for Trøndelag per 2019, det vil si ikke inkludert tidligere Halså kommune.

7: Eksportverdier og endring i eksporten er målt i nominelle verdier (løpende priser)

8: Dette er et mål på hvor stor eksporten er i forhold til den totale økonomiske aktiviteten i fylket, og ikke et mål på hvor stor andel av den økonomiske aktiviteten som er et resultat av eksport. Siden verdipakingsstall for 2019 ikke er publisert p.t. så er det vareeksporten i 2018 som sammenlignes med verdiskapingen i 2018.

9: Foretaksstatistikken er eks primærnæringene og offentlig sektor

10: Foretaksstatistikken er for Trøndelag med 2020 grenser, det vil si inkludert tidligere Halså kommune.

11: Statistikken på nyetableringer er i likhet med foretaksstatistikken eks primærnæringene og offentlig sektor

12: FoU-utgifter og endring i FoU utgiftene er målt i nominelle verdier (løpende priser)

13: Bruttoprodukt er det økonomiske begrepet på det vi i dagligtale ofte omtaler som verdiskaping. På fylkesnivå så måler dette i basisverdi, det vil si at blant annet verdiene av produksjonssubsidier er tatt med. Bruttoproduktet beskriver den merverdien som skapes av all økonomisk aktivitet i en region. I privatsektor så beregnes bruttoproduktet ut fra bedriftenes omsetning fratrukket innkjøpte varer og tjenester. Det betyr at bedriftenes verdiskaping tilsvarer summen av lønnskostnader og driftsresultat før avskrivninger og nedskrivninger (EBITDA). I offentlig sektor og annen ikke-markedsrettet virksomhet består bruttoproduktet av summen av lønnskostnader, netto produksjonsskatter og kapitalslit. En forenklet beskrivelse av bruttoproduktet er at det måler avkastningen på arbeid og kapital i en region

14: Målt som volumendring.

15: Eksport beregninger i PANDA (plan- og analyseverktøy for næring, demografi og arbeidsmarked) støtter opp under denne antagelsen.

14: Målt i nominelle verdier (løpende priser)

